

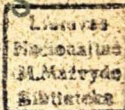
INFORMACIJOS

Informationsblatt der Litauischen Volksgemeinschaft in der Bundesrepublik Deutschland, e.V.

684 Lampertheim - Hüttenfeld

Romuva

Telefon (06256) 322

Šis leidinys leidžiamas rankraščio teisėmis. Pasi-
 naudojant jo žiniomis, malo-
 niai prašoma nurodyti šaltinį.

Nr.2/3 (119/120) 1970 kovo 15

V A S A R I O 16

Redakcija gavo ištrauką iš nespausdintų dr. K. Nekvedavičiaus atsiminimų. Ji rodo, su koku apsukrumu ir ryžtu prieš pusšimtį metų buvo šalinamos kliūtys nuo kelio, vedančio į nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimą. Atsiminimuose rašoma -

- Atleistas iš Lietuvos kariuomenės intendanto pareigų, K. Nekvedavičius buvo paskirtas Kauno m. ir apskr. viršininko padėjėju. Viršininkas buvo dail. Šklėrys. Tiesioginėmis savo pareigomis viršininkas mažai domėjosi, todėl jas praktiškai atlikti teko Nekvedavičiui.

1920 vasario 15 apie pietus per patikimus žmones Nekvedavičius sužinojo, kad Aukštosios Panemunės įgula rengia perversmą. Vasario 16 parado metu kariai manė sukelti triukšmą civilių tarpe šūkiu: "Šalin valdžią!" Tada kareiviai, neva gindami, turėjo vyriausybę apsupti, o iš tikro ją suimti ir paskelbti komunistišką valdžią. Bolševikai kareivius agitavo labai primityviai. Atnešdavo degtinės, pastatydavo ant stalo ir sakydavo: "Gerk, broliuk! Čia kruvina valdžia. Mes ją nuversim!"

Tos pačios dienos vakarą Nekvedavičius sušaukė nuovadų viršininkus ir įsakė vasario 16 rytą prie Laisvės Alėjos ir Vilniaus gatvių skersgatvių pastatyti dviejų policininkų sargybas ir liepti visiem pašaliniam eiti namo, o vietiniam neišeiti iš butų.

Rytą Nekvedavičius Vilniaus gatve ir Laisvės Alėja važinėjo arkliais ten ir atgal. Įsakymas buvo puikiai įvykdytas. Pasikvietęs į vežimą Martyną Yčą, kuris tada gyveno Mickevičiaus gatvės kampe, nušvietė jam padėtį. Yčas jam pritarė ir pagyrė, sakydamas, kad tai drąsus žygis. Kaip buvo įsakyta, taip policininkai ir vykdė: nieko į didžiąsias gatves nepraleido, net kunigų. Tik prel. Mačiulis-Maironis pasiekė parado vietą, nes jis gyveno prie Rotušės aikštės. Prel. Dambrauskas, nors ir būtų galėjęs ateiti, bet nėjo, tik atsidarė langą.

Nekvedavičius šypsodamasis stebėjo žygiuojančius kareivius. Kadangi civiliai visai nepasirodė, tai maištininkams nebuvo reikiamo užkulisio, iš kurio jie būtų galėję pradėti šūkauti "Šalin valdžią!" Nėbuvo nė kaip pradėti sukilimo vadų sugalvotą vyriausybės gelbėjimo komediją, kuri pagal planą turėjo baigtis valdžios suėmimu. Tuo būdu kariuomenės paradas pasibaigė ramiai ir kareiviai tvarkingai grįžo į Aukšt. Panemunės kareivines.

Bet po pietų iš tų pačių A.Panemunės kareivinių prasidėjo ginkluotas sukilimas. Pora sviedinių krito net prie elektros stoties. Gener.Liatukas nuvyko į A.Panemunės kareivines ir bandė prikalbinti maištininkus nedaryti kvailystės, bet pats buvo suimtas ir uždarytas kareivinių rajone.

Kad sukilėliai negalėtų žygiuoti į Kauno centrą tiesiausiu keliu, valdžia pastatė ant Šančių-Panemunės tilto kulkosvydžiais ginkluotą sargybą. Tada sukilėliai patraukė per Veselavą ir norėjo pasiekti Kauną per Aleksoto tiltą. Bet Aleksoto kalne kautynes jie greit pralaimėjo. Valdžiai ištikimi kareiviai ir šauliai į maištavimą pažiūrėjo rimtai ir nevieną sukilėlį nukovė vietoje. Buvo daug suimtų. Vieni karo lauko teismo sprendimu buvo sušaudyti, kiti uždaryti kalėjiman.

Policija tvarkė Kauną ir žiūrėjo, kad niekas nedarytų susirinkimų. Nekvedavičius pats per visą naktį iš vasario 16-tos į 17-tą raitas patruliavo, sekdamas padėti aikštėse ir gatvėse. Buvo ypatingai budrus ir artimiausiu laiku, kol paaiškėjo, kad sukilimas visiškai užgniauztas ir toliau plėstis negalės.

V A S A R I O 1 6 m i n ė j i m a i

Nors pasigirsta balsų, kad Vasario 16 ir pan. minėjimai nusibodę, bet juo toliau, juo plačiau jie švenčiami. Vokietijoje iki šiol buvo paprotys suruošti vieną didelį centrinį Vasario 16 minėjimą. Šiemet to papročio atsisakyta. VLB Valdyba nuparagino didesnes apylinkes surengti regioninius minėjimus ir siūlė savo pagalbą. Platesnio masto šventės buvo suruoštos Hamburge, Mūnchene, Bielefelde, Romuvoj. Šalia jų daugelis VLB apylinkių turėjo vietinius minėjimus. Jų buvo daugiau, negu pastaraisiais metais. Tai rodo, kad nepriklausomos Lietuvos idėja išėiviuose nė kiek nesilpnėja.

H a m b u r g e

Lietuvos nepriklausomybės atstatymo 52-osios metinės suruoštos vasario 14. Minėjimas pradėtas 15 val. pamaldomis šv.Teresės bažnyčioje. Jas laikė kun.V.Šarka. 17 val. visi susirinko į parapijos salę. Čia minėjimą trumpu žodžiu atidarė VLB Hamburgo apylinkės pirmininkas J.Valaitis ir pakvietė VLB Valdybos pirmininką Joną K. Valiūną skaityti paskaitą.

Pasveikinęs svečius ir tautiečius VLB Valdybos vardu, prelegentas kalbėjo vokiečių ir lietuvių kalbomis. Suminėjęs didingą Lietuvos praeitį ir mūsų tautos nupelrus, ginant V.Europą nuo iš rytų besiveržiančių mongolų, stabtelėjo prie šimtą su viršum metų trukusios rusų carų priespaudos ir lietuvių su lenkais heroišku, bet nevaisingų pastangų iš jos išsilaisvinti. Tik 1918 atsirado galimybė įgyvendinti visų lietuvių sieniai siektą tikslą - paskelbti nepriklausomos Lietuvos valstybės atstatymą Vasario 16 Aktu.

Sunkius žingsnius teko žengti jaunai valstybei pirmaisiais nepriklausomybės metais. Pastangos betgi atnešė gražius vaisius, nes laisvo gyvenimo dvidešimtmečio gale matėme savo tėvynę pažangiųjų V.Europos valstybių gretose.

Neilgai teko džiaugtis sunkiai iškovota laisve. Tas pats didysis kaimynas ir tais pačiais tikslais, tik nušidažęs kita spalva ir susitaręs su nacionalsocialistine Vokietijos vyriausybe, 1940 okupavo Lietuvą ir vėl ją prisijungė prieš gyventojų valią.

Praėjus 30 metų nuo laisvės netekimo, neretas pradeda abejoti savo tautos ateitimi ir nustoja vilties. Bet trys dešimtmečiai tautos gyvenime nėra ilgas laikas. Carinis pavergimas truko 123 metus, bet Lietuva prisikėlė. Šiuo metu sąlygos yra geresnės. Mūsų tautos sąmonė stipresnė nei anais laikais. Technikos pažanga sudaro sąlygas ją palaikyti, informuojant tautą apie tai, kas vyksta plačiame pasauly.

Gyvendami svetur, mes turime stengtis nemutausti, puoselėti lietuvių kalbą ir papročius. Perduodami juos savo jaunimui, turime diegti jam Lietuvos meilę. Kartu turime kiekviena proga skelbti pasauliui mūsų tautai daromą skriaudą ir reikalauti ją atitaisyti.

Po paskaitos buvo perskaityti raštu gauti sveikinimai Hamburgo m. burmistro, CDU frakcijos Dietrich Rollmann'o, Lietuvos vokiečių, Latvių centro komiteto, Tautinės vengrų grupės, Korėjos general. konsulo, prel. Johannes Tiessen'o, klebono H. Hintowski'o ir kitų. Žodžiu sveikino latvis Arturs Cipulis, lenkas Wincenty Orłinski, estė Slyvia Lemke, čekas Anton Vlach, ukrainietis dekanas Vlach Leskowycz, Bremeno lietuvių vardu senj. A. Keleris.

Meninėj programos daly vargo mokyklos mokiniai deklamavo, šoko ir dainavo. Aktorius Albinas Gedvila išpūdingai paskaitė Vaižganto, Maironio, Aiščio ir Nekrasovo kūrybą. Solo ir duetu gražiai padainavo Herbert ir Isabella Schröder (Seferytė). Didelio pasisekimo susilaukė "Baltijos" kvintetas (Helm. Bertulaitis, Juoz. ir St. Jasulaitiai, Er. Rotkis ir V. Lemkė).

Minėjimas baigtas kun. V. Šarkos ir senj. A. Kelerio sukalbėta malda ir visų sugiedotu tautos himnu.

Šventė sutraukė apie 300 dalyvių. Jai buvo rūpestingai pasiruošta. Salę papuošė Jurgis Michelis su Angelika Gaidelyte. Vaikus šokti, deklamuoti ir dainuoti išmokė Leonas Narkus, Angelika Gaidelytė, Lina Vlavianos ir Jonas Valaitis. Minėjimą pravedė VLB Tarybos narys Arvydas Lingė. Po minėjimo vykusias vaišes paruošė Ona Gaidelienė ir Ela Neumajerienė.

Šventę suorganizavo VLB Hamburgo apylinkės pirmininkas J. Valaitis ir kun. V. Šarka, tikrasis Š. Vokietijos lietuvių spiritus movens.

M ū n c h e n e

Pranešime iš Muncheno rašoma:

- Minėjimas, įvykęs vasario 14, laikytinas visais atžvilgiais pavykšiu. Dalyvių susirinko daugiau nei bet kada. Turėjome įvairių tautybų svečių. Kalbėjo Socialinių reikalų ministerijos referentas dr. J. Maurer, Vengrų sąjungos Vokietijoje pirmininkas ir kt. Raštu sveikino Europos lietuvių vyskupas dr. A. Deksnys, Ukrainiečių emigracijos Vokietijoje prezidentas A. Melnyk ir t. t.

Gerą, drąsių minčių pažėrusią paskaitą skaitė V. Banaitis. (Jos santrauka išspausdinta VLB Muncheno apylinkės valdybos Žinių Nr. 5). Solistė Panse-Simaniukštytė labai tiko dienos nuotaikai ir aplinkai savo repetuaru. Jaunimas deklamavo, kanklėmis grojo ir gražiai užraukė programą tautinių šokių pynė. Čia pat jie gavo kvietimą gastrolėms į porą vietų.

Visa programa buvo išpildoma lietuvių ir vokiečių kalbomis. Minėjimo svarbiausias vietas nufilmavome. Žadame ir ateity tai daryti, kad liktų Muncheno veiklos istorijai.

Be to, turėjome lietuvių grafikų ir liet. tautodailės parodas. Abi parodos susilaukė gero įvertinimo. "Haus der Begegnung" vadovybė labai norėjo parodas pratęsti ilgesniam laikui. Dalį tautodailės ir gintaro dirbinių vežėme sekančią dieną į minėjimą Memmingene. Ten vėl buvo parodytas didelis dėmesys savųjų ir vokiečių reporterių. Tiek daug sutelkto lietuviško, meniškai apdirbto gintaro, tikrai dar nebuvo Vokietijoje.

Po programos pavaišinom svetelius lietuviškai!

Esame patenkinti gražiais atsiliepimais. -

R o m u v o j e

šauņų Vasario 16 minėjimą suruošė mokyt. Sal. Antanaičio vadovaujama VLB Romuvos apylinkės valdyba vasario 21 dieną.

Po Erdmono Simonaičio antkapio atidengimo Hüttenfeldo kapinėse, 15 val. visi susirinko į Vasario 16 gimnazijos salę, talpinančią apie

100 žmonių. Pasirodė, kad didesnėms iškilimėms ji per maža, nes svečiams pritrūko ne tik sėdimų, bet ir stovimų vietų. Romuvos kieme susirikiavo per 50 automobilių. Matėsi daug svetimtaučių, vokiečių spaudos atstovų, jaunimo.

Minėjimas pradėtas J. Naujalo simfoniniu veikalu Svajone, sugrota Mannheimo aukšt. muzikos mokyklos styginio kvarteto, kurio sudėty buvo ir viena japoniukė.

Atidaromąją kalbą pasakė vokiškai ir lietuviškai Vasario 16 gimnaz. direkt. V. Natkevičius. Jis atkreipė visų dėmesį ir sveikino garbingą svečią VLIKo pirmininką dr. J. K. Valiūną iš New Yorko, šiandien besilankantį Romuvoje. Sveikino dienos paskaitininką Bundestago narį prof. dr. Schachtschabel iš Mannheimo, gausius vokiečių spaudos atstovus ir kitus svečius. Trumpai peržvelgė Lietuvos praeitį, nepriklausomybės laikotarpy pasiektus laimėjimus kultūros ir ūkio srity, dėl kurių JAV prezid. H. Hoover Pabaltijo kraštus yra pavadinęs naujosios istorijos stebuklu. Sovietinei okupacijai lietuviai priešinosi ginklu be niekėno pagalbos. Jie ir šiandien nepraranda vilties atgauti laisvę. Linkėjo, kad šios iškilmės sustiprintų jaunimo tikėjimą Lietuvos laisve. Mūsų tauta jos verta, nes yra gabi, darbšti ir kūrybinga.

V L I K o p i r m i n i n k a s d r . J . K . V a l i ū n a s buvo sutiktas plojimais. Savo sveikinimo žody pažymėjo, kad jo kelionės tikslas - aplankyti Vasario 16 gimnaziją ir Vokietijos lietuvius, švenčiančius Vasario 16. Pranešė, kad vasario 16 d. lankėsi valstybės departamente Vašingtone, kur ilgai kalbėjosi su žymiais pareigūnais. Jie užtikrino ir prašė paskelbti visiems lietuviams, kad JAV-bės niekad nepripažins sovietinės Lietuvos okupacijos teisėta ir mūsų tautos laisvės nepadarys derybų su Maskva objektu. Kvietė Vasario 16 gimnazijos moksleivius įsisąmoninti, ką jiems duoda pasaulio lietuviai, kurių bendruomenei ir jie priklauso. Lietuviai šiandien visame pasauly yra intelektualiskai ir ūkiškai stiprūs. Vien Amerikoje apie 3.000 baigia aukštuosius mokslus. Jam teko lankyti visų kraštų lietuvius. Visur jie susirenka pareikšti, kad reikalauja Lietuvai laisvės.

Dr. J. K. Valiūnas pasveikino šios dienos paskaitininką prof. dr. Schachtschabel ir jo asmeny VLIKo vardu padėkojo vokiečių vyriausybei už Vasario 16 gimnazijai ir Vokietijos lietuviams teikiamą parą. Išreiškė viltį, kad lietuviai su vokiečiais ateity taps laisvais ir taikiais kaimynais.

P r o f . d r . S c h a c h t s c h a b e l kalbėjo ilgiau kaip valandą, peržvelgdamas visą Lietuvos istoriją, ilgiau sustodamas ir interpretuodamas kai kuriuos jos epizodus. Nenorįs kalbėti apie dalykus, kurie girdimi iš kiekvieno sekmadieninio kalbėtojo, ar dirginti jausmus nacionaliniu patosu. Jo kalbos tikslas - blaivių žvilgsniu pažvelgti į šių dienų būklę iš europinio taško.

Ką reiškia 123 metai svetimos priespaudos? Ir per visą tą laikotarpį lietuvių tauta neprarado tautinės sąmonės ir nenustojo siekusi laisvės. "Nesam niekėno bernai ir niekam nevergausim!" - lietuvių šūkis, žinomas nuo Mindaugo laikų. Tai laisvės deklaracija, lėmusi tautos likimą. Ja galėtų didžiulis kiekviena tauta.

Turime pripažinti žymų Lietuvos įnašą į Europos kultūrą. Savo europinę misiją lietuviai atliko, gindami Vakarų Europą nuo rytų nomadų ir tuo įgalindami ją kultūriškai bręsti. Kaip Europa už tai atsilygino? Prūsai ir austrai, susitarę su rusais, 1795 pasidalino Lietuvos-Lenkijos valstybę. Po to sekė 1831, 1863 ir 1905 sukilimai. Tai buvo laikotarpis, pripildytas motinų ir vaikų skausmo ir ašarų.

Niekas šiame pasaulyje neišsprendžiama jėga (plojimai). Po 1905 revoliucijos rusai buvo priversti daryti lietuviams nuolaidas, kuriomis lietuviai mokėjo pasinaudoti, nors socialinės ir tautinės sąlygos lietuviškai veiklai buvo be galo sunkios.

Prasidėjus pirmajam pasauliniam karui, Lietuva 1915 buvo vokiečių

okupuota. Okupacija nebuvo švelni ir paisanti vietos žmonių interesų. Bet tai buvo karas.

Kai Vakarų sąjungininkai 1916 paskelbė Lenkijos valstybės atstatymą, ir lietuviai sukrito siekti nepriklausomybės. 1917 išrinkta Tautos taryba su Smetona prieky. Ji tarėsi su Vokietijos vyriausybe dėl paskelbimo Lietuvos nepriklausoma valstybe. Lietuvių žvilgsnis kryo į Vakarus, bet ne į Rytus. Buvo atsisakyta istorinės Lietuvos ir apsipręsta už etnografines sienas.

1918 Vasario 16 Tautos taryba paskelbė Lietuvą nepriklausoma valstybe, tvarkomą demokratiniiais pagrindais. Vokietija pirmoji ją pripažino (1918 kovo 23).

1918 lapkričio 2 Tautos taryba paskelbė laikinę konstituciją, parašytą Vakarų Europos konstitucijų dvasia.

1920 liepos 12 pasirašyta taikos sutartis su Rusija, kuri pripažino Lietuvos teises į Vilnių. Tai buvo didelis jaunos valstybės laimėjimas, jos tautinių pozicijų sustiprinimas.

Lietuva turėjo politiškai savo viduje subręsti. Pirmosios nepriklausomybės dienos nebuvo tyros, kaip kristalas. Tik prisiminkime 1926 perversmą.

Klaipėdos prijungimą prie Lietuvos paskaitininkas vadino krašto aneksija prieš daugumos gyventojų valią. Tas žygis apnuodijo santykius su vakarų kaimynu. Nors Lietuva aiškiai atmetė komunizmą, bet jos santykiai su Sovietų Sąjunga buvo geresni, negu su Lenkija (dėl Vilniaus) ir su Vokietija (dėl Klaipėdos).

Šiandien padėtis yra tokia, kad ji gali būti gerinama tik europinio apsiungimo rémuose.

Prof.dr.Schachtschabel už paskaitą padėjo VLB Romuvos apylinkės pirmininkas mokyt.S.Antanaitis. Dvi moksleivės įteikė prelegentui tautinę juostą ir lietuvių grafikų darbų aplanką.

Po pertraukos vyko meninė dalis. Mannheimo aukšt. muz. mokyklos styginis kvartetas pagrojo Haydn'o op.76 Nr.2 d-Moll (I dalis), K.Motgabio kvartetą A-Dur Už jūrelių, už marelių (I dalis) ir M.K.Čiurlionio menuetą.

Mokyt.K.Motgabio diriguojamas mišrus Vasario 16 gimnazijos mokinių choras padainavo St.Šimkaus Giedu dainelę, J.Naujallio Jaunimo dainą, K.Motgabio Gale lauko toli ir Kai užsėdu savo žirgą.

Mokyt.E.Tamošaitienės vadovaujama tautinių šokių grupė žvaliai pašoko Kepurinę, Rugučius, Suktinį (mažieji) ir Mikitienę.

Maloni naujiena buvo iš Wuppertalio atvykęs vyrų kvintetas BALTIJA. Jų padainuotos dainos - Vyrai, prie Jūros! Kai pamačiau aš ją, Oi neverk, motušėle! Kokiais keliais bekeliaučiau ir Tris dienas, tris naktis - susilaukė gyvo pritarimo.

Meninė dalis baigta Vasario 16 gimnaz. šokių grupės, vadovaujamos E.Tamošaitienės, pašoktu mergaičių šokiu valso ritmu.

Iki šiol pastebėti Vasario 16 iškilmių Romuvoje aprašymai su nuotraukomis 8-se vokiečių laikraščiuose - Lampértheimer Zeitung (Pasipriešinimas tęsiamas, tik kitomis formomis), Darmstädter Echo (Lietuvių nepriklausomybės šventė Hüttenfelde), Rhein-Neckar-Zeitung (Jėga negalimas joks galutinis sprendimas), Odenwälder Zeitung (Pasipriešinimas dar neužgniauztas), Mannheimer Morgen (Laisvė per Europos apjungimą) ir t.t.

K a i s e r s l a u t e r n e

vietos apylinkė 52-ąsias Lietuvos nepriklausomybės atstatymo metinės suruošė vasario 14 d. 18 val. Lietuvių darbo kuopos karininkų ramovės patalpose.

Trumpu žemaitišku žodžiu iškilmes pradėjo kuopos vadas maj.J.Vencuskus. Jis pasveikino svečius iš Romuvos, kurie šeimininkams atvežė visą programą, ir pakvietė atsistojimu bei susikaupimu pagerbti žuvusius už Lietuvos laisvę. Vasario 16 gimnaz. mokinė Živilė Vil-

činskaitė padeklamavo B. Brazdžionio "Lietuvos vardas".

Paskaitą skaitė magistras V. Bartusevičius. Jis kvietė klausytojus pasvarstyti, ką šiandien mums reiškia Vasario 16, kodėl mes ją minime ir kodėl turėtume minėti.

Šios šventės vyksta daugiausia įprasta forma. Jaunimas nebeįstengia Vasario 16-ję išvelgti to, kas joje iš tikro slypi - simbolio lietuvių tautos laisvės troškimo, apvainikavimo ilgų kovų už teisę niekieno nevaržomiems gyventi ir kurti. Ji reiškia lietuviams įpareigojimą dėti visas pastangas, kad Vasario 16 vėl pasikartotų ir Lietuva grįžtų į laisvų tautų tarpą.

Vasario 16 Aktas buvo lemtingas akimirksnis mūsų tautos istorijoje. Jis pakartotinas. Tautos be valstybės dažnai miršta. Mums, svetur esantiems, taip pat gresia tautinė mirtis. Tuoju po karo gyvenome grįžimo nuotaikomis. Dabar stengiamės kurtis, leisti šaknis į gyvenamo krašto žemę ir daugumas jas jau įleidome. Grįžimas tėvynėn seniesiems būtų naujas lūžis, o jauniems jis reikėtų tą patį, ką jų tėvams reikėdavo tėvynės palikimas. Grįžimas į tėvynę ir išlikimas lietuviiais yra du skirtingi dalykai. Išėivija taip pat turi savo tikslus ir uždavinius, kurių svarbiausieji yra politinis (belstis į pasaulio sąžinę - nuolat priminti Lietuvai padarytas ir daromas skriaudas ir reikalauti laisvės) ir kultūrinis (kūryba). Stebėdami savo išėivijos gyvenimą, matome atskirų asmenų pastangas išsiplėsti iš lietuviškos visuomenės ir paskęsti vokiškoje. Tai prilygsta pakeitimui savo tautos svetima. Ar tai įmanoma, ar moralu, ar prasminga?

Santykis tarp atskiro individo ir tautos labai panašus į santykį tarp vaiko ir tėvų. Fiziškai vaikai gali išsižadėti savo tėvų, bet ar tai moralu? Žmogus, atsisakęs savo tautos nieko nelaimi, bet daug ko nustoja. Vokiškai rašanti kylanti poetė Aldona Gustas su-laukusi 10 metų amžiaus turėjo apleisti Lietuvą. Užaugo vokiečių tarpe. Dabar rašo: "Man skaudu, jog lietuviškai nebemoku taip gerai, kad galėčiau savo gimtąją kalbą rašyti eilėraščius. Bet vienas dalykas manyje niekadęs neišblėso - mintis, kad esu lietuvė. Tai yra man tas natūralus pirminis stovis, kuriame kiekvienas žmogus pasilieka nuo gimimo iki mirties".

Šiandienos pasaulyje lemiamą žodį tarti gali tik dvi galybės - Sovietų Sąjunga ir Amerika. Pirmoji yra imperialistinė, paminusi žmonių ir tautų laisvę valstybė. Antroji savo politikoje dar nėra visiškai išsižadėjusi teisės ir moralės principų. Ji nėra pripažinusi teisėtu Lietuvos įjungimo į sovietinę imperiją, ir tai teikia mums vilties.

Esame nusistatę prieš komunizmą, kuris valdo mūsų kraštą. Lietuva tik iš paviršiaus sossovietinta. Turėjimas sovietinio paso ar net komunistų partijos nario bilieta dar nereiškia, kad tu dokumentu savininkai yra komunistai. Reikia palaikyti ryšius su tėvynėje gyvenančiais tautiečiais. Nėra ko baimintis kalbėtis ir su komunistais, tik niekadęs nerėikia užmiršti pagrindinio klausimo - Lietuvos laisvės.

Baigdamas paskaitą, jaunas ir barzdotas kalbėtojas išreiškė viltį, kad abi lietuvių tautos dalys - gyvenanti okup. tėvynėje ir svetur - suras bendrą kalbą ir ranka rankon žygiuos į laisvę.

Po pertraukos vyko meninė programa, kurią pranešinėjo Kristina Sutkaitytė. Aštuonių moksleivių ansamblis padainavo "Jau vakaras buvo". Akordeonu daininkės palydėjo kapel. kun. St. Šileika. Toliau sekusios 5-ios partizanų dainos jaudino klausytojus iki ašarų. Pirmoji daina "Prabilkite", anot pranešėjos, kaip koks himnas buvo dainuojama lietuvių stovyklose Sibire. Ją sekė nemažiau gaudžios ir jaudinančios "Aš verkiau parimus", "Kai verkiančio smuiko girdėjosi aidas", plačiai ir išėivijoje žinoma bei dainuojama "Pražydo jazminai po langu" ir "Partizano dalia". Klausytojų tarpe buvo Vasario 16 gimnaz. mokytojas Vyt. Svilas, buvęs partizanas, daugelį metų kalintas

garsiojoje Vorkutos vergų stovykloje. Sibire gimusi Vasario 16 gimnaz. mokinė Marina Normantaitė kartu su draugėmis dalyvavo šio vakaro šokių ir dainų programos išpildyme.

6 mergaitės grakščiai pašoko Kepurinę. Linksmi nuteikė komiškasis Lenciūgėlis, išpildytas 4-rių moksleivių ir Rič.Palavinsko. Marytė Kuršytė gambiai padeklamavo Alės Rūtos "Laisvės!". Maloni naujiena buvo 6 mergaičių pašoktas linksmasis šokis Mikitienė. R.Palavinskas padeklamavo Jono Aisčio "Tėviškės žemelę". Reikia pasakyti, kad šokti jam geriau sekėsi, negu deklamuoti. Ant nuotaikingos dainos "Nemunėli" grojamo fono 4 mergaitės pašoko baletinį šoki valso ritmu. Meninę programą su moksleivėmis paruošė Vasario 16 gimnaz. mokyt.E.Tamošaitienė.

Minėjimas baigtas tautos himnu.

Vėliau, smagiai kapelai grojant, vyko šokiai ir draugiški pokalbiai prie alaus ar vyno stiklo iki išnaktų.

S c h w e t z i n g e n e

8591 LS lietuvių inžinerijos kuopa Vasario 16 ne tik mini, bet ir švenčia visados tą pačią dieną. Ją šventė ir šiemet. Amerikiečiai buvo tai užmiršę ir atsiuntę žaibinę kontrolę, bet ji turėjo grįžti namo, nes šventą dieną jokios kontrolės nevykdomos.

VLB Schwetzingeno apylinkė tą dieną (pirmadienį) surengė šaunų Vasario 16 minėjimą. Kuopos svetainė buvo gražiai papuošta lietuvių bei vokiečių vėliavomis ir dideliu vyčiu.

Minėjimą pradėjo VLB Valdybos pirmininkas ir kuopos vadas maj.J.K. Valiūnas, trumpai aptardamas Vasario 16 prasme. Žuvusieji už Lietuvos laisvę pagerbti atsistojimu. Atkreiptas dėmesys į minėjimo dalyvį buv. kuopos narį, dabar pensininką, savanorį kūrėją Praną Plauską. Paskaitą skaitė mokyt.V.Bartusevičius, M.A.

Vasario 16 gimnazijos mokinių grupė, vadovaujama mokyt.E.Tamošaitienės, su nemažesniu pasisekimu pakartojo prieš porą dienų Kaiserslauterne išpildytą programą. Čia ją žiūrėjo ir bataliono vadas pulk.Kelly su savo karininkais.

Svečių tarpe matėsi ir vokiečių spaudos atstovų. "Schwetzinger Nachrichten" vasario 19 išsispausdino reportažą, pavadintą "Lietuvių nepriklausomybės diena. Viso pasaulio lietuviai prisiminė 1918 Vasario 16". Korespondentas nepagailėjo kuopos vadui J.K.Valiūnui ir lietuviams gražių žodžių, tokių, kaip "simpatingą ir darbštą tautą, nuostabiu uolumu atkūrusi savo valstybę". Nurodė, kad Schwetzingeno LS lietuvių kuopa, kurioje tarnauja 70 % lietuvių, yra tikras lietuviybės atramos taškas. Atkreipė dėmesį į gražius mūsų tautinius drabužius (jie tikrai gražūs!), kuriais dėvėjo gimnaz. moksleivės, ir į pačius šokius.

Schwetzingeno LS lietuvių kuopa nuoširdžiai sutiko ir sočiai pavaišino svečius.

L e b e n s t e d t - S a l z g i t t e r

VLB apylinkė Vasario 16 šventę suruošė vasario 15 d. Iškilmės pradėtos pamaldomis šv.Juozapo bažnyčioje. Šv.mišias aukojo kun.V. Šarka.

Minėjimas vyko parapijos salėje. Jį pravedė Šneideraitis. Paskaitą, ta pačia tema kaip ir Hamburge, skaitė VLB Valdybos pirmininkas J.K.Valiūnas. Sveikinimo žodžius tarė VLB Bielefeldo ir Hamburgo apylinkių pirmininkai A.Pacevičius ir J.Valaitis. Lenkų, ukrainiečių ir vengrų sveikinimus perdavė kun.V.Šarka. Vokiečių vardu kalbėjo tėv.Sommer, OFM.

Eilėraščius deklamavo Arvydas Olišauskas ir Milda Flinderytė-Kremšer'ienė. BALTIJOS kvintetas buvo su entuziazmu sutiktas. Jis padainavo 6 dainas.

Pabaigos žodį lietuviškai ir vokiškai tarė kun.V.Šarka.

Po to vyko vaišės, dainos ir pokalbiai. Šeimininkų pareigas ėjo vietos LB apylinkės pirmininkė I.Olišauskienė, Černiauskienė ir P.Flinderienė.

M e m m i n g e n e

52-ąsias Vasario 16 Akto metinės suruošė VLB vietos apylinkė vasario 15 d. Į Kultūros namus lietuvišku-akademiniu punktualumu susirinko apie 50 žmonių, dalis jų atvykę net iš Augsburga.

Atidaromąjį žodį tarė Memmingeno lietuvių katal. kapel.kun.Petraitis. Po jo kalbėjo sveikintojai, į kurių gretas įsijungė ir Kultūros namų šeimininkas. Jis džiaugėsi, kad gali padėti lietuviams ir prašė susirinkusius stengtis išlaikyti savo tautinį lobį.

Įdomią paskaitą gyvai skaitė žurnalistas Valt.Banaitis. Lietuviškai nesuprantantiems jis pateikė įvadą vokiečių kalba. Pagrindinė paskaitos mintis - Lietuva visiškai nekaltai ir neprovokuodama tapo "dviejų politinių banditų auka". Jų susitarimu ji pateko okupacijon, kurioje ir dabar - demokratijos laikotarpis! - tebevargsta. Vis dėl to lietuviai atsisakė keršto. Prelegentas prašė ir ateity nuo to kelio nenukrypti, nes, anot kalbetojo, "velnias pagimdys Belzebubą" ir abu žlugs nuo savo žiaurumo.

Po 15 minučių pertraukos, kurios metu susirinkusieji galėjo pasigėrėti Al.Grinienės suruošta gintaro ir mezginių paroda, vyko meninė programėlė. Savo dainos menu klausytojus žavėjo solistė M.Panse.

Lietuvių ir vokiečių kalbomis, A.Hermano kanklėmis lydimos, padėk-lamavo po eilėraščių Hermanaitė ir Kr.Pauliukevičiūtė. Keletą dainų padainavo Memmingeno dainų mėgėjų būrelis.

Minėjimas baigtas Lietuvos himnu.

Visi svečiai buvo skaniai pavaišinti.

D o r t m u n d e

VLB vietos apylinkė 52-ąsias nepriklausomos Lietuvos atstatymo metinės atšventė vasario 15 d.

Nutarta 1971 suruošti Dortmunde centrinį Nordrhein-Westfalijos lietuvių Vasario 16 minėjimą ir kartu atšvesti VLB Dortmundo apylinkės auksinį jubiliejų. Nors Lietuvių bendruomenė, kurio padalinis yra Dortmundu apylinkė, Vokietijoje buvo pradėta organizuoti 1949, tačiau savo apylinkė dortmundiškiei laiko tęsinis lietuvių sambūrio, įsteigto 1921 vasario 21. Prieš karą tas sambūris turėjo 400 su viršum narių ir atliko didelį kultūrinį darbą: išmokė narius skaityti ir rašyti, šoko tautinius šokius. Be to, jis šelpė bedarbius, parūpino dokumentus, gynė nuo išnaudojimo. Kultūrinė veikla daug tautiečių atitraukė nuo alkoholio. Lietuvių kapų sutvarkymas taip pat priklauso prie jo nuopelnų.

Per karą daug tautiečių žuvo. Senieji nariai, išskyrus dvi nares, išmirė. Dabar apylinkėje liko tik 9 nariai. Lietuvių mieste ir apylinkėje yra daug, bet jie vengia organizuotos veiklos.

B r e m e n e

apylinkės lietuviai 52-ąją Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo sukaktį paminėjo vasario 21 d.

Modernioje Kiepenkerl svetainėje, Neue Vahr miesto dalyje, susirinko apie 120 žmonių. Minėjimą atidarė VLB Bremeno apylinkės pirmininkas B.Skruodys. Susikaupimo minute pagerbti žuvusieji už Lietuvos laisvę, sugiedotas tautos himnas.

Paskaitą skaitė girininkas A.Požėla iš Harpstedto. Jis priminė nepriklausomos Lietuvos kūrimosi sunkumus ir visų gyventojų idealizmą, pasiaukojimą išlaikyti nepriklausomybę. Kun.A.Keleris sveikini-mo žody nurodė, kad šiandien svarbu lietuviams susitikti, pabendrauti ir taip tautiškai išlikti gyvais.

Latvių atstovas Vētra pranašavo, kad grįžę į savo kraštus taip suartysime, jog atvykę į Lietuvą latviai kalbės lietuviškai. Už tai jis susilaukė kraštų plojimų.

Po oficialios dalies dar kelias valandas pabendrauta, padainuota, pažaisti lietuviški žaidimai, pasivaišinta alučiu ir pasišokta. Tik po vidurnakčio išsiskirstytą, pasižadant vėl susitikti Motinos dieną.

VOKIETIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS T A R Y B O S 2-ji sesija

vyko 1970 vasario 27, 28 ir kovo 1 d.d. Pasikeisdami jai pirmininkavo Tarybos prezidiumo pirmininkas dr.J.Grinius ir vicepirmininkas tėv.Alf.Bernatonis. Jie patys ir sekretoriavo.

Sesija savo darbą Romuvoje pradėjo 15,15 val. su 9 nariais. Netrukus atvykę tėv.Alf.Bernatonis, ir kiek vėliau dr.V.Lėnertas ir dr. V.Bylaitis, jų skaičių pakėlė iki 12. Sesijoje nedalyvavo vietoje iš Tarybos pasitraukusio prel.dr.J.Avižos įėjęs 1-asis kandidatas dr.A.Laukaitis ir A.Lingė. Dir.V.Natkevičius, nors ir negaluodamas, atvyko į paskutinįjį posėdį.

1.

Pirmininkas pateikė plačią 10 punktų, su dar daugiau papunkčių, darbotvarkę, kurią T.nariai papildė dar vienu - praeitos sesijos protokolo skaitymu. Jį perskaitė kun.Br.Liubinas.

2.

Išrinktos dvi nenuolatinės komisijos: balsų skaičiavimo (kun.Ant. Bunga ir St.Povilavičius) ir rezoliucijų (V.Bartusevičius, kun.Br. Liubinas ir J.Lukošius).

3.

a) Ataskaitinių pranešimų eilę pradėjo VLB Valdybos pirmininkas inž.J.K.Valiūnas. Jis pranešė, kad praeitoji sesija į VLB Valdybą išrinko J.Barasą, M.Kiužauską, kun.Br.Liubiną, A.Smitą ir J.K.Valiūną. Kiužauskui atsisakius, į Valdybą įėjo kandidatė O.Bartusevičienė.

Per vienerius kadencijos metus Valdyba buvo susirinkusi 9 kartus posėdžių. Bendruomenė turi du tarnautojus - reikalų vedėją J.Lukošių ir buhalterį R.Schulz'ą. Leidžiamas INFORMACIJŲ biuletėnis, kurį redaguoja J.Lukošius. 1969 išleisti 9 numeriai.

Vokietijoje yra per 900 pilnateisių Bendruomenės narių, susitelkusių į 35 apylinkes. Prie atskirų Vokietijos kraštų vyriausybių Valdyba turi įgaliotinius: Bavarijoje - stud.M.Landą, Baden-Württemberge - Z.Glemžienę, Hessene - tėv.A.Bernatonį, Saare ir Rheinland-Pfalze - kun.Br.Liubiną, Žem.Saksonijoje - V.Šukį, Hamburge - kun.V.Šarką, Bremene - B.Skruodį, Schleswig-Holsteine - Pr.Liegy ir Nordrhein-Westfalijoje - kolegiją iš 3-jų asmenų: Gv.Šimkevičiaus, A.Blinkevičiaus ir L.Vilčinsko. Stipriausiai lietuvių veiklą rėmė Nordrhein-Westfalijos vyriausybė, skirdama 26.379,--DM. Baden-Württembergas kultūriniais lietuvių reikalams skyrė per 2.000,--DM, Rheinland-Pfalzas - 800,--DM ir t.t. Nė markės nedavė Saaras, Hesenas, Bremanas, Hamburgas.

Vokietijoje veikia 7 vargo mokyklos: Münchene, Memmingene, Osnabrückė, Hamburge, Harburge, Bocholte ir Hagene. Tik dvi pastarosios išsiverčia vietinės valdžios parama, o kitas tenka paremti Valdybai.

1969 Valdyba suruošė keletą didelių renginių, kaip centrinį Vasario 16 minėjimą Mainze, Bendruomenės darbuotojų suvažiavimą Romuvoje, Studijų savaitę Annaberge, vaikų vasaros stovyklą Romuvoje, buv. Vasario 16 gimnaz. mokinių suvažiavimą ir kit. Prisidėjo prie Pabaltijo kultūros dienų surengimo Saarbrückene.

Nepasisėkė įgyvendinti darną ir vienybę Bendruomenės narių tarpe.

b) VLB Valdybos balansas 1969.XII.31 ir 1969 pajamų-išlaidų apyskaita buvo išsiuntinėti T.nariams kartu su kvietimu į sesiją.

Valdybos išdininkui J.Barasas dabar tuos dokumentus paaiškino.

Balansas rodo, kad VLB Valdybos aktyvą š.m. pabaigoje sudarė 962.845,72 DM, o turtas 396.095,16 DM. Iš tikrųjų balansinė turto vertė siekia 962.845,72 DM, bet jis apsunkintas 525.735,83 DM hipoteka, kurios gražintinos sumos sudaro tik 25.735,83 DM sumą. T.nariai atkreipė dėmesį, kad sklypo ir pastatų vertė kiekvienų metų balanse mažinama. Iš tikrųjų tas dvi nuosavybes reikėtų žymėti

atskirai, nes žemės vertė auga, o pastatų mažėja.

c) Kontrolės komisijos pirmininkas J. Pauliukevičius perskaitė VLB finansinės veiklos ir atskaitomybės tikrinimo protokolą, iš kurio T.nariai patyrė, kad atskaitomybė vedama tvarkingai, visos piniginės operacijos tvirtinamos dviejų Valdybos narių parašais, pateiktos visų renginių apyskaitos. Tarybai siūlė VLB Valdybos 1969 pajamų-išlaidų apyskaitą patvirtinti ir atleisti nuo atsakomybės.

d) Garbės teismo pirmininkas dipl.teis.J.Lukošius pranešė, kad nors praeitose kadencijose metu bylų nebuvo, tačiau praėtų rinkimų sukeltos aistros bangavo. Rinkimų byloje GT padarytas sprendimas ir jo autoriai buvo vieno bylininko diskredituojančiai puolami. Du bylininkai iki šiol nesumokėjo jiems uždėtų teismo išlaidų.

e) Jaunimo sekcijos pirmininkas stud.A.Šmitas pranešė, kad jaunimo veikla nesiriboja Jaunimo sekcija. Jaunieji veikia VLB apylinkėse, įvairiose organizacijose. Bendruomenės atstovybė Nordrhein-Westfalijoje 1969 surengė didelį liet.jaunimo sąskrydį Annaberge, Pabaltiečių krikščionių stud.sąjunga suorganizavo net 4 suvažiavimus, kuriuose dalyvavo ir lietuviai, buvo susirinkę Vokietijos liet.studentai. Pati Sekcija suruošė buv. Vasario 16 gimnaz.auklėt.sąskrydį Romuvoje. VLB Stuttgarto, Muncheno, Bonn-Kölno ir kitos apylinkės bei Lietuvių fronto bičiuliai taip pat buvo sukviesti jaunimo suvažiavimus-seminarus. Jaun.sekcijos valdyba ruošia didelį liet.jaunimo stovyklą Baltijos pajūry š.m. liepos 26 - rugpiūčio 4 d.d. Būta nesklandumų su "Jaunimo žodžio" leidimu dėl jo redaktorių separatistinių siekimų.

Užsimota pakeisti Jaun.sekcijos sąrangą. Dabar JS vadovybę sudaro apie 10 įvairių organizacijų bei institucijų atstovų, reprezentuojančių tik mažai daliai lietuviškojo jaunimo. Naujasis statuto projektas numato, kad jaunimo organizacijos vadovybė išsirenka pats jaunimas netarpiškai. Norima sukurti tokią Vokietijos liet.jaunimo organizaciją, kuri apjungtų visus jaunuolius 16-30 metų amžiaus, netgi ir nepriklausančius Bendruomenei. Didelį galvosūkį kelia naujos organizacijos santykių nustatymas su Bendruomene. Kiekvienu atveju ji turėtų būti visiškai savaranki.

f) Statutų komisijos pranešimą padarė J.Barasas. Kadangi Komisijos nariams (Barasas, Glemža, Lukošius) nepasisėkė susitarti dėl pakeitimų, sudaryti du projektai, kurie išsiuntinėti visiems T.nariams ir visų VLB apylinkių vadovybėms susipažinti ir pareikšti savo nuomones. Matyt, ne visos apylinkės spėjo atsakyti.

Svarbiausi nesutarimai pasireiškė dėl Bendruomenės tikslų aptarimo, dėl to, kurie asmenys gali priklausyti Bendruomenei (amžius, tautybė), dėl Tarybos prezidiumo ir dėl rinkimų į VLB Tarybą vykdymo. Dauguma T.narių buvo nuomones, jog nėra skubaus reikalo tuoj pat daryti pakeitimus, kad reikia duoti laiko projektus išdiskutuoti ir dėl jų pasisakyti visoms apylinkėms ir nariams. Todėl statuto pataisas tegalės padaryti sekanti T.sesija.

g) Apie politinės komisijos darbą painformavo jos pirmininkas dr.V. Bylaitis. Tik vieną kartą tepavyko Komisijos nariams susitikti. Buvo paruoštas projektas kreipimosi į Feder.Vokietijos vyriausybę, kad ji paskelbtų 1939 Molotovo-Ribbentropo paktą negaliojančiu. Bandytos paruošti gairės dėl santykių su tėvyne. Nė vienas projektas nešusilaukė visų Komisijos narių pritarimo. Dr.J.Grinius pateikė sesijai savo projektą dėl santykių su kraštu. Jis ir kun.Liubinas papildė dr.Bylaičio pranešimą. Patirta, kad VLIKas pareiškė norą skirti savo atstovą į Bendruomenės politinę komisiją, kurią nutarta vadinti visuomeninių reikalų referentūra.

h) Pranešimą apie Vasario 16 gimnazija, jos Kuratorijos pirmininkui V.Natkevičiui sunegalavus, padarė vicepirmininkas J.Lukošius. Iš

jo T.nariai sužinojo, kad šiuo metu gimnazijoje yra 72 mokiniai: 22 iš Nordrhein-Westfalijos, 12 iš Baden-Württembergo, 12 iš Rheinland-Pfalzo, 7 iš Bavarijos, 6 iš Hessen, 4 iš Hamburgo, 3 iš Schleswig-Holsteino, 3 iš Saaro, 2 iš JAV-bių ir 1 iš Anglijos. Iš tokio didelio krašto, kaip Žemut.Saksonija (Niedersachsen), mūsų gimnazija neturi nė vieno mokinio. Pranešėjas bandė užčiuopti mokiniui sumažėjimo priežastis. Vienos jų esančios išorinės, būdingos visai mūsų išeivijai (turtėjimas, nutautimas), kitos ieškotinos Vokietijoje bei atskiruose jos kraštuose (liet.visuomenės veikėjų nerangumas). Kaip ten bebūtų, lietuvių tėvų vaikų vieta esanti lietuviškoje mokykloje. Nė vienas tėvas dar nesigailėjo pasiuntęs savo vaikus į Vasario 16 gimnaziją, nė vienas jaunuolis neapgailestavo ją lankęs, ypač baigęs.

Gimnazijoje mokytojauja 21 mokytojas (15 lietuvių ir 6 vokiečiai), kurių 15 dirba pilnu etatu (jų tarpe 2 vokiečiai). Praeitais metais teko pakeisti visą virtuvės personalą.

Kuratorijos reikalų vedėjas mokyt.V.Bartusevičius referavo apie bendrabučio statybą. VLBendruomenės ir Gimnazijos kuratorijos valdybos sutarė, kad statyba rūpinsis Kuratorijos valdyba. Finansavimo klausimas, anksčiau buvęs lyg ir aiškus, dabar painėja. Pradinė statybos sąmata siekė 1.200.000,--DM. Pinigai turėjo lygiomis dalimis suplaukti iš trijų šaltinių: kasmet po 80.000,--DM buvo pažadėjusios skirti Bonos (Federal.) ir Baden-Württembergo krašto vyriausybės ir tiek pat turėjo surinkti Gimnaz.kuratorija. Statybai pabrangus, sąmata pakilo iki 1.845.950,--DM. Dabar Bonā sako, kad ji kreditus skirs, jei sąmata nebus didesnė kaip 900.000,--DM. Statytojų entuziazmą mažina ir gimnazijos mokinių mažėjimas.

Aukų naujai statybai iki šiol surinkta per 5.800,--DM, iš kurių 5.000,--DM sumokėta už projektų planus.

i) Tautos fondo Vokietijoje atstovybės pirmininkas St.Povilavičius painformavo, kad 1970.I.20 į centrą pasiūsta 300,-- dolerių. Kasoje yra apie 400,--DM. Aukos telkiamos toliau.

j) Praeitoji Tarybos sesija buvo įsteigusi Vokietijoje ir Lietuvių fondo atstovybę. Tėv.A.Bernatonis pranešė, kad ji savo veiklos nė nepradėjusi. Tuo tarpu Lietuvių fondas savo atstovu Vokietijai paskyrė tėv.A.Bernatonį. Jis siūlė sudėti aukų ir Lietuvių fondo nariu įrašyti VLB Tarybą ar visą VLBendruomenę.

Vasario 27 posėdis baigtas 18 val.

4.

Rytinis posėdis vasario 28 prasidėjo 9,15 val. klausimais ir diskusijomis dėl pranešimų. Diskutuota ta pačia eilės tvarka, kuria daryti pranešimai.

Kai kurie T.nariai papildė pirmininko pranešimą, primindami jo nesuminėtus renginius apylinkėse. Pageidauta, kad VLB Valdybos nariai aplankytų daugiau apylinkių. T.nariai turėtų pagalvoti, kuo galėtų daugiau prisidėti prie bendruomeninės veiklos. Iš to kilo mintis įvairioms veiklos sritims Taryboje steigti referentūras.

Vieni kalbėtojai pageidavo, kad INFORMACIJOS būtų leidžiamos plonesnės, bet dažniau, o kiti pasisakė už tokias, kokios dabar spausdinamos.

Dr.J.Grinius priminė, kad šiemet sukanka 50-osios Steigiamojo Seimo metinės, kurias reikėtų paminėti.

Iškelta, kad atėjo laikas atsisakyti pažiūros, jog tik lietuviškai kalbą asmenys yra lietuviai. Svetimtaučius-tes, sukūrusius šeimas su lietuviais, reikia laikyti pilnnaisiais savo šeimos nariais. Statuto komisijai (dabar referentūrai) padaryta kai kurių sugestijų dėl atskirų (2,5 ir kit.) straipsnių perredagavimo.

Jaunimo sekcijos reikalų niėko nenuartta. Visuotinis pageidavimas buvo, kad steigiamoji jaunimo organizacija nenutrauktų ryšių su

- 12 -

Bendruomene.

Po trumpos pietų pertraukos diskusijos buvo tęsiamos iki nakties.

5.

Kovo 1 posėdis pradėtas 8,15 val.

Svarstant 1969 pajamų - išlaidų apyskaitą, atkreiptas dėmesys, kad aukų gauta daugiau (3.079,54 DM), negu narių solidarumo įnašų (2.563,95 DM). Pageidauta, kad apylinkės būtų paragintos surinkti iš visų narių įnašus ir iš jų atsiskaityti su VLB Valdyba. Tik labai mažą Bendruomenės išlaidų dalį padengiant savo lėšomis, gali sumažėti vyriausybės parama, kuri 1969 siekė 35.000,--DM.

Daugiausia išlaidų pareikalavo kultūriniai renginiai - 25.570,68 DM. Po jų sekė tarnautojų alga ir socialinis draudimas - 10.010,32 DM, skolų gražinimas - 4.734,99 DM, kelionių ir posėdžių išlaidos - 4.265,40 DM ir t.t.

1969 pajamų-išlaidų apyskaita patvirtinta 52.270,36 DM sumos.

6.

Jei metinę sąmatą laikyti veiklos veidrodžiu, išeitų, kad VL Bendruomenės veikimas plečiamas, nes sąmata kasmet didėja. 1970 sąmata VLB Valdyba pateikė Tarybai žymiai didesnę, negu 1969 - viso 94.120,--DM. Aišku, kad faktinė sąmata bus mažesnė. Ji priklausys nuo to, kiek Bonaskirs lėšų. Jei paskirs daugiau, bus daugiau ir išleista. Padidės ne tik išlaidos, bet ir pajamos iš įvairių renginių ir kit. Visą prašomą sumą 64.620,--DM sunku tikėtis gauti.

Susipažinta ir su 1971 sąmata, kuri dar nesubalansuota, nes pirma reikia išsiaiškinti kai kurias išlaidų pozicijas, kaip lietuvių kalbos vadovėlio vokiečių kalba išleidimo kainą ir kit.

Priešpietinis posėdis baigtas 11 val., suteikiant galimybę T.nariam išklaudyti sekmadienio mišias, kurias Hüttenfeldo bažnytelėj koncelebravo 5 kunigai - A.Bunga, Br.Liubinas, V.Šarka, St.Šileika ir H.J.Šulcas.

Popietinis posėdis pradėtas 14,15 val.

7.

VLB Valdybą, gavusią 7 talkininkus referentų asmenyse, nutarta rinkti iš 3 asmenų. Išrinkti ir posėdžiui pasibaigus pasiskirstė pareigomis: pirmininkas inž.J.K.Valiūnas, vicepirmininkas ir sekretorius kun.Br.Liubinas, išdininkas J.Barasas ir kandidatė O.Bartusevičienė.

Kontrolėskomisijon išrinkti Albertas Mostvilas, Jurgis Pauliukevičius ir Ričardas Tendzegolskis.

Garbės teisimo pirmininku - dipl.teis.J.Lukošius, kandidatu - dipl.teis.A.Jasinskas. GT nariais išrinkti: dipl.teis.A.Jasinskas ir dr.V.Lėnertas, kandidatu - kun.A.Bunga.

Vietoje nuolatinių komisijų rinkti referentai.

Referentų jaunimo reikalams išrinktas kun.A.Bunga, vaikų reikalams (stovyklos, vargo mokyklos) - tėv.Alf. Bernatonis, bendruomeninės veiklos planavimui - mokyt.V.Bartusevičius,

sociolinių ir teisinių reikalų rūpinimui - J.Lukošius,

statutų taisymui - J.Barasas,

visuomeniniams reikalams - dr.J.Grinius.

Referentai į pagalbą kviečiasi talkininkus.

8.

VLBendruomenės vadovybę nutarta nebevadinti Vokietijos krašto valdyba ar kaip kitaip, bet Vokietijos lietuvių bendruomenės valdyba, o vokiškai - Bundesvorstand der Litauischen Volksgemeinschaft in der

Bundesrepublik Deutschland e.V., bet ne Zentralkomitee.

9.

Priimta r e z o l i u c i j a s a n t y k i ų s u t ė v y n e reikalau. Joje sakoma:

- Apsvarščiusi lietuvių išėivių ir pabėgėlių santykius su tėvyne Lietuva, Vokietijos lietuvių bendruomenės taryba priėjo išvadą, kad lietuviams, gyvenantiems Vokietijoje ir kitur Vakaruose, bendrauti su savo tautiečiais okupuotoj Lietuvoj yra naudinga ir reikalinga. Todėl Bendruomenės taryba:

1) pataria Vokietijos lietuviams kviestis iš Lietuvos pas save pasisvečiuoti gimines, draugus bei pažįstamus, jeigu dėl to šiems negrėstų pavojus nukentėti nuo okupantų;

2) Taryba taip pat pataria lietuvių jaunimui, nemačiusiam Lietuvos, vykti į tėvų žemę, ten susidaryti pažinčių bei draugysčių ir aplankyti giminių, jeigu toks apsilankymas nesudarytų giminėms pavojaus nukentėti;

3) tačiau Taryba nepritaria į okup.Lietuvą organizuojamoms tokioms ekskursijoms, kurių visos arba dalinės išlaidos padengiamos iš okupanto išdo, nors ir iš dalies administruojamo lietuvių valdininkų, nes tai būtų kolaboracijos pradžia.

Norėdama, kad santykiavimas su dabartine Lietuva taptų abišališkas, Taryba reikalauja ir pataria visiems lietuviams reikalauti:

1) kad tautiečiai iš Vakarų, nuvykę į Lietuvą, nebūtų traktuojami ir išnaudojami kaip svetimšaliai turistai, kurie už viešbučius ir kitus patarnavimus turi mokėti kelis kartus brangiau, negu vietos gyventojai;

2) kad tautiečių iš Vakarų lankymasis Lietuvoj nebūtų apėžtas penkių dienų sustojimu Vilniuje, bet kad būtų leidžiama tėvynėj svečiuotis neribotą laiką, lankant įvairias vietas be Inturisto palydovų arba sargų;

3) kad iš Vakarų vykstantieji į Lietuvą tautiečiai galėtų nuvežti dovanų ne tik materialinių gėrybių, bet ir kultūrinių vertybių: lietuviškų knygų, žurnalų, plokštelių paveikslų ir t.t.

4) kad užsienio lietuvių jaunimui būtų leidžiama aukštoiose Lietuvos mokyklose eiti aukštuosius mokslus arba juose pasitobulinti.

Bendruomenės Taryba iš savo pusės įgalioja Valdybą išrūpinti iš Vokietijos vyriausybės ar kitų šaltinių stipendijų, kurios būtų duodamos okup.Lietuvos studentams, norintiems Vokietijoje studijuoti vokiečių kalbą bei literatūrą, arba specializuotis kokioj nors kitėj aukštojo mokslo šakoj. -

10.

Antroji VLB Tarybos sesija baigta kovo 1 d. 17 val. Ji buvo darbinga. Visos diskusijos buvo dalykiškos, niekur nenukrypta į asmeninius, srovinius ar partinius ginčus. Visi T.nariai, išsiskirstydami ramia sąžine galėjo giedoti ne tik pirmuosius, bet ir paskutiniuosius tautos himno žodžius - Vardan tos Lietuvos vienybė tezydi!

----- xXx -----

Eismo nelaimėje sužeistas VLB Valdybos pirmininkas inž.J.K.Valiūnas

Kovo 2, pirmadienį, 7,15 val. 8591 IS kuopos vadas maj.J.K.Valiūnas autostradą Darmstadt-Weinheim vyko automobiliu iš namų Bensheime į tarnybą Schwzingene. Iš nakties buvo pasnigę ir pašalę.

J.K.Valiūno vairuojamą automobilį užkliudė šalia važiuojes sunkvežimis ir nubloškė į vidurio kelią žyminčią užtvarą, o kitas sunkvežimis, važiuojes užpakaly, trenkė į šoną. J.K.Valiūnui sulaužyti 3 šonkauliai. Gydomas Weinheimo miesto ligoninėje ir baigia sveikti. Tikimasi, kad sužalojimas jokių nuolatinių pasekmių nepaliks.

V L B a p y l i n k ė s e

Hüttenfeld - VLB Romuvos apylinkės valdyba sausio 21 suruošė paskaitą, kurią skaitė VLB Valdybos reikalų vedėjas J.Lukošius.

Hannover - Visuotinis vietos apylinkės narių susirinkimas įvyko sausio 24. Pirmininkavo Rich.May, sekretoriavo K.Vilkaitis.

1969 buvo suruošti Tautos šventės ir Motinos dienos minėjimai, lankomi sergantys tautiečiai, dalyvaujama mirusiųjų laidotuvėse. Daug iniciatyvos parodė M.ir Ang.Wilkai. Į Bendruomenės gretas įstojo pora naujų narių.

Perrinkta apylinkės valdyba: pirmininkas J.Jakobas, vicepirmininkas R.May, sekretorius K.Vilkaitis, išdininkė A.Wilkiėnė. Sudaryta kultūrinių renginių komisija iš M.Wilkės, H.Giesės ir J.Brazo. Kontrolierė išrinkta P.Pranienė.

Susirinkimo pirmininkas atkreipė dėmesį, kad Hannoveris ir apylinkėse gyvena daug Lietuvių bendruomenei nepriklausančių tautiečių ir prašė narius draugiškai paraginti juos įsirašyti.

Kaiserslautern'o apylinkės visuotinių narių susirinkimą vasario 14 d.18,50 val. atidarė pirmininkas V.Stončius. Pirmininkavo kuopos vadas maj.J.Venckus, sekretoriavo kapit.J.Barasas.

Iš Valdybos pirmininko V.Stončiaus pranešimo nariai patyrė, kad apylinkė turi 69 pilnateisius narius, kurių 31 yra sumokėję solidarumo įnašus už 1969. Nepilnateisių narių yra 74. Valdyba turėjo 4 posėdžius, revizijos komisija - I. Padėkojo maj.Venckui, kun.Br.Liubinui ir kapit.J.Barasui, rėmusiems bei skatinusiems apylinkės veiklą. Iš narių solidarumo įnašų su VLB Valdyba atsiskaityta. Revizorius J.Poškaitis pranešė, kad kasa ir dokumentai vedami tvarkingai. Šiems metams patvirtinta buv. apylinkės valdyba.

Miesau apylinkės visuotinis narių susirinkimas įvyko vasario 15.

Perrinkta apylinkės valdyba ir kontrolieriai. Vienbalsiu pritarimu pirmininku paliktas dr.med.J.Gurklevičius, sekretorium J.Venys ir kontrolieriais E.Margis ir Kl.Zakis.

Pirmininkas ne tik pats ragino, bet prašė ir narius skatinti tėvus leisti vaikus į Vasario 16 gimnaziją. Susirinkimo dalyviai nutarė iš apylinkės kasos paaukoti gimnazijos bendrabučio statybai 50,--DM.

Tylos minute pagerbti žuvę už Lietuvos laisvę ir pr.m. mirę apylinkės narys Seb.Venys. Iš plokštelių sugrotas Lietuvos himnas ir Malda už tėvynę. Vasario 16 reikšmę nušvietė J.Venys, paskaitydamas rinktinių minčių apie šią šventę.

Nutarta pilnateisiais nariais įrašyti ir narių žmonas.

Po susirinkimo, grojant lietuviškų dainų ir muzikos plokšteles, girkšnojant alutį ir užkandžiaujant, jaukiai praleista pora valandų. Visad energingas ir judrus Kontrolės komisijos narys Kl.Zakis neturinčius savų susisiekiimo priemonių išvežiojo į namus.

----- xXx -----

Pirmos ekumeninės pamaldos Vasario 16 gimnazijoje

Per Evangelikų jaunimo ratelio advento šventę praėjusiais metais gruodžio 13 kun.H.J.Šulcas iškėlė mintį, kad sausio gale reikėtų Vasario 16 gimnazijoje suruošti ekumenines pamaldas ir bendrą kavutę. Sutarta jas surengti sausio 25 gimnazijos rūmų salėje.

Katalikų moksleivių kapelionas tėv.St.Šileika pravedė liturgiją, evangelikai mokiniai M.Kuršytė, VI kl., ir G.Radionovas, IX kl., paskaitė tai dienai pritaikintus tekstus iš Biblijos, o evangelikų moksleivių kapel.kun.J.Urdzė pasakė pamokslą apie 8 talentus iš Mato Evangelijos. Visi giedojo ir meldėsi kartu.

Po pietų įvyko bendra kavutė gimnazijos valgykloje. Visi sugiedojo evangelikų giesmę "Mielas jaunime, viltis būsimosios gadynės". Po

kun.J.Urdzės maldos susirinkusieji susėdo prie padengtų stalų. Evangelikų jaunimo ratelio vadovas mokytojas Fr.Skėrys apibūdino Lietuvos evangelikų liuteronų Bažnyčios tarybos istoriją. Jis išreiškė įsitikinimą, kad Vasario 16 gimnazija bus stipri, veikli ir pažangi, jei visi persiims bendradarbiavimo dvasia, jei vienas kitą supras, vienas kitam padės, nepaisydami konfesinių skirtumų, kaip vienos tautos vaikams ir dera.

Gimnazijos direktorius V.Natkevičius savo kalboje pasidžiaugė, kad pirmąkart šioje mokykloje evangelikai ir katalikai suruošė bendrą pamaldą. Tai didelis abiejų konfesijų tikybos dėstytojų nuopelnas. Jis pabrėžė, jog tol, kol konfesijos išsiskyrusios, reikia tarp savęs vesti meilės kovą (K.Jaspers), kuri yra daugiau nei pakanta. Tikybos dėstytojai pavaišino dalyvius kava ir pyragu.

Kun.J.Urdzė, pasidžiaugė ekumeninėmis pamaldomis, visus pakvietė į krikščioniško jaunimo suvažiavimą balandžio 30 - gegužės 3 Bad Godesberge, Annaberge pilyje.

Prieš išsiskirstant, buvo sugiedota viena giesmė, kun.St.Šileika sukalbėjo maldą.

----- xXx -----

Erdmono Simonaitičio antkapio atidengimo iškilmės

įvyko š.m. vasario 21-mą 14 val. Hüttenfeldo kapinėse. Diena pasi-taikė labai lietinga. Bet nepaisant blogiausio oro, po kapinių kop-lyčios pastoge susirinko per 50 asmenų, buv. artimesnių ar tolimes- nių velionio pažįstamų bei draugų.

Iškilmes pradėjo mokytojas Fr.Skėrys Apreiškimo 14, 13 perskyrimo skai- tymu. Visi kartu sukalbėjo Tėve mūsų. Savo kalboje Fr.Skėrys primi- nė paskutiniąsias velionio dienas. 1968 lapkričio 2 Simonaitis buvo gražiai pagerbtas lietuviškosios visuomenės ir draugų Romuvoje ir Hemsbache surengtomis iškilmėmis. Mirė 1969 vasario 24 Weinheimo gatvėje širdies smūgio ištiktas. Vasario 28 jo palaikai paversti pelenais Mannheimo krematoriume. Urna su pelenais palaidota kovo 16. Po vienerių metų nuo didžiojo mažlietuvių mirties atidengiama antkapio lenta. Ji kukli, nes veliono palaikai nežada čia visą lai- ką pasilikti. Kai tik Lietuva bus laisva, urna su pelenais bus per- kelta į tautines kapines Klaipėdoje. Kalbėtojas išreiškė viltį, kad jis pats galės tai atlikti, tačiau jei tos dienos nebesulauktų, tai jo pažadą įgyvendinti turėtų jaunoji mažlietuvių karta. Išreiškė padėką visiems tautiečiams, prisidėjusiems savo auka prie antkapio įrengimo.

VLIKO pirmininkas dr.J.K.Valiūnas iš New Yorko savo kalboje at- kreipė dėmesį, kad šios dienos oras atitinka susirinkusiųjų nuo- taikas. Tačiau tvirtos asmenybės ir tautos ne nuotaikomis gyvena. Ne nuotaikų, o principų žmogus buvo ir Simonaitis. Jis paminklą pats pasistatė lietuvių širdyse ir istorijoje.

Velionis siekė ne kovos, bet sugyvenimo su savo kaimynais. Jo pa- laikus priglaudė žemė tautos, kuriai norėjo pasakyti, jog kiekvie- nas žmogus, kiekviena tauta turi su savo kaimynais taip elgtis, kaip ji norėtų, kad su ja būtų elgiamasi.

Kaip žmonės, taip ir tautos turi džiaugsmo ir liūdesio valandas. Nelaimės ištinka ne tik mažas, bet ir dideles tautas. Su visomis tautomis ieškome sugyvenimo, nepažeidžiančio mūsų teisių. Toks buvo ir velionio šūkis.

Dr.A.Gerutis iš Berno (Šveicarija) pažymėjo, kad Hüttenfeldas yra vieta, kur susitinka gyvieji lietuviai. Bet čia yra radę amžiną po- ilsio vietą ir keletas mirusiųjų mūsų tautiečių. Iškilniausias jų - Erdm.Simonaitis. Jo vardas aukso raidėmis įrašytas į Lietuvos isto- riją. Velionis beveik prieš 50 metų parodė didelę drąsą ir patrio- tizmą, stodamas priekyje sukilimo, turinčio tikslą prijungti Klai- pėdos kraštą prie Lietuvos. Sukilimas savo tikslą pasiekė. Simonai- čiui už patriotinę veiklą teko skaudžiai nukentėti, kai šiame kraš-

- 16 -

te išgalėjo jėgos garbintojai naciai. Velionis perėjo koncentracijos stovyklų pragarus. Jam padaryta skriauda ir po karo nebuvo atitaisyta.

Kiekvienas lietuvis lenks galvą prieš šį kapą. Linkėjo, kad velionio pelenai būtų nugabenti ten, kur jų tikroji vieta: auksiniame Baltijos pajūrio smėlyne.

Jonas Glemža iš Stuttgarto pareiškė pagarbą velioniui tų organizacijų, kurias jis steigė ir kuriose dirbo, vardu, būtent - Lietuvos Raudonojo Kražiaus, Labdaros draugijos, Lietuvių klubo, o taip pat dr.P.Karvelio ir J.Norkaičio, senj. Užtikrino, kad Simonaitis bus gerbiamas ir minimas. Pažadėjo tęsti ir plėsti kelius, kuriais velionisėjo.

Iš Clevelando (USA) atsiųstas laiškas, kuriame kaligrafiškai įrašyta:

- Didysis ir Nepamirštas Lietuvi Erdmonai Simonaiti!

Šiandieną šventinamas ir atidaromas Tau paminklas. Su visu nuoširdumu į šį Tavo atminimą jungiamės ir mes JAV Clevelande reziduojančių ir veikiančių lietuvių organizacijų atstovai ir Klaipėdos laisvės sukilimo dalyviai. Tu savo pavyzdžiu, tėvynės meile, valstybiniu ryžtu ir neišnykstančios vertės tautiniais darbais rodai mums kelią į Lietuvos prisikėlimą ir naują gražų rytojų. Lenkdami prie Tavo kapo galvas, liekame nepamirštamai dėkingi ir budėsime dėl tėvynės taip, kaip Tu budėjai ir kovojai.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės vardu St.Barzdukas. JAV LB 2-os Apyl. lietuvių vardu K.Žiedonis. Lietuvių Veteranų "Ramovės" skyriaus vardu J.Malskis. Sportininkų "Žaibas" klubo vardu A.Bielskus. ALT Sk. Valdybos vardu K.Žiedonis. Ateitininkų vardu V.Akelaitis. SLA 14 Kuopos vardu Vyt.Brazaitis. JAV LB Ohio Apygardos V-bos Pirm.Dr.A. Butkus. Amerikos lietuvių senųjų ateivių vardu K.S.Karpus. LTM Čiurlionio Ansamblio mestro Muz.A.Mikulskis ir V.Plečkaitis. Tautinės sąjungos sk. vardu J.Nasvytis. BALFO Sk. ir direktorių vardu E.Stepas. Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio vardu J.Virbalis. SLA 136 Kuopos vardu Vl.Braziulis. JAV LB 1-os Apylinkės lietuvių vardu F.Eidimtas. Ohio Lietuvių gydytojų Draugijos vardu dr.E.Druktenis. DLK "Birutės" Karių Moterų Šeimų D-jos vardu V.Nagevičienė. Lietuvių Fronto Bičiulių vardu J.Mikonis. Pilėnų Skautų tuntas A.Meilus. Neringos Skaučių tuntas N.Kresnauskaitė. Dirvos vardu Vytautas Gedgaudas. Sandaros 18 Kuopos vardu J.Daugėla.

Klaipėdos Krašto Laisvės Sukilimo dalyviai - A.V.Jonaitis, F.Eidimtas, Vyt.Braziulis, J.Gatautis. -

"Lietuvos pajūrio" redaktorius A.Lymantas iš Kanados užsakė gėlių ant velionio kapo. Iš jo laiško perskaityta ištrauka.

Lietuvių evangelikų tarybos pirmininkas kun.K.Burbulis iš Čikagos savo laiške prisiminė praeitos vasaros dieną, kai jis lenkė galvą prie E.Simonaičio kapo ir linkėjo, jog šaltas granito paminklas primintų Lietuvos vaikams, kad reikia mylėti Tėvynę gyvenimu ir darbais.

Prof.Z.Ivinskis iš Bonos laiške Erdm.Simonaičio fondo komitetui išreiškė pasitenkinimą, kad žymusis Mažosios Lietuvos veikėjas, kuris yra nusipelnęs reikšmingo paminklo gimtojoje žemėje, neuždelsiant susilaukė antkapio, ženklinančio vietą, kur ilsisi jo palaikai. Užtikrino, kad velionio prisiminimas ilgai bus gyvas lietuvių tautoje.

Iškilmių proga laiškus atsiuntė keliolika asmenų iš įvairių kraštų. Jos baigtos visų sugiedotu tautos himnu.

Pastebėti iškilmių aprašymai 4-se vokiečių dienraščiuose.

----- xXx -----

Vasario 16 gimnazijos mokyt.Fr.Skėrys ERDMONO SIMONAIČIO FONDO KOMITETO vardu nuoširdžiai dėkoja mūsų tautiečiams Vokietijoje ir užjūry už aukas ir malonias prašomas visas VLB apylinkes,

kitas organizacijos ir pavienius asmenis prisidėti prie E.Simonaičio atsiminimų leidimo, nes pinigų dar daug trūksta. Vėlionio atsiminimus jau ruošia dr.A.Gerutis Sveicarijoj.

Paminklui pinigų suplaukė užtektinai. Kainavo 1.245,--DM. Likusieji nuo paminklo statymo pinigai bus panaudoti atsiminimams leisti. Norint išspausdinti 300 puslapių knygą, reikalinga mažiausiai dar 10.000,--DM arba 2.750,-- US dolerių. Tam reikalui mažlietuviai renka aukas visame pasauly.

Visais su a.a. Erdmono Simonaičio prisiminimu susijusiais reikalais prašome kreiptis į testamentą vykdytojos įgaliotinį mokyt. Fr. SKĖRĮ Vasario 16 gimnazijos adresu.

A.a. ERDMONO SIMONAICIO PAMINKLUI STATYTI per paskutiniuosius tris mėnesius a u k o j o ;

VLB Krefeldo apylinkė ir Gražina Babionaitė iš Berlyno po	50,--DM,
Vilius Pelanias iš Schwetzingeno 8591 LSCo.	40,-- "
Jonas Norkaitis, senj. iš Bad Mergentheimo	30,-- "
Prof.dr.Zenonas Ivinskis iš Bonos, prof.dr.Ant.Rukša iš Augsburga, J.Janušaitis iš Bielefeldo, W.Fugelevičius iš Kiel'io, A.Šukys iš Bad Cannstatto (Stuttgart), V.D.Osurka iš Neu-Ulmo ir Mart.Posingis iš Hannoverio po	20,-- "
Prof.Ign.Končius iš Bristolio (USA) ir St.Vaškys iš So. Ozone Park (USA) po 5,-- US dolerius arba po	18,25 "
Evang.kun.Adomas Gelžinius iš Braunschweigo	15,-- "
M.Brakienė iš Berlyno ir Kaz.Gumuliauskas iš Düsseldorfo po	10,-- "
K.Maceika iš Rendsburgo	9,-- "
ir Pranas Brazinskas iš Münchengladbacho	5,-- "

ERDMONO SIMONAICIO ATSIMINIMAMS leisti aukojo:

Mažosios Lietuvos rezistencinio sąjūdžio nariai JAV-bėse per prof.Mart.Braką, Sioux Falls, USA	150,--dol.
dr.med.V.A.Raišys iš Weiskircheno (Saar)	40,--DM.
Trudė Bumbulienė iš Berlyno	10,-- "

----- xXx -----

VYSK.ANTANAS L.DEKSNYS l a n k o V o k i e t i j o s lietuvius

Iki šiol Vakarų Europos lietuvių ganytojas Deksnys be centrinio susitikimo su Vokietijos lietuviams Romuvoje per Kristaus Karaliaus šventę 1969, jau yra aplankęs kun.dr.J.Petraičio vadovaujamą lietuvių parapiją Memmingene, kun.dekano V.Šarkos parapiją Šiaurės Vokietijoje su centru Hamberge ir daugybe filialų, ir kun.P.Girčiaus parapiją su centru Osnabrücke.

Kovo 7-11 ganytojas lankė kun.Br.Liubino parapiją, susitikdamas su lietuviams trijose vietose: kovo 7 buvo Saarlouis-Beaumarais, kovo 8 Kaiserslauterne ir kovo 10 - Schwetzingene.

VASARIO 16 ir LIETUVIS VYSKUPAS SAARLOUIS'e

Vysk.dr.A.L.Deksnio lankymąsi kovo 7 Saaro krašto lietuviams atžymėjo gražiomis religinėmis ir tautinėmis iškilmėmis.

19 val. Saarlouis-Beaumarais parapijos bažnyčioje aukštąjį svečią, lydimą jo sekretoriaus tėv.dr.Kl.Žalalio ir kapel.kun.Br.Liubino, pasitiko ir pasveikino vietos klebonas kun.Horbach. Šv.Mišias ganytojas koncelebravo su abiem savo palydovais. Bažnyčia buvo beveik pilna tikinčiųjų, jų tarpe apie 100 lietuvių. Pradžioje lietuviams, vargonams palydinti, sugiedojo Pulkim ant kelių ir pabaigoje - Marija, Marija! Giedojo darniai ir balsingai. Atrodė, kad bažnyčioje lietuvių ne saujelė, bet dauguma. Per pamaldas giedojo vokiečiai. Pamokslą lietuviškai dienos Evangelijos tema pasakė vysk.Deksnys. Vokiečiams tikintiesiems keletą žodžių tarė vokiškai.

Po pamaldų visi lietuviai su keliolika svečių vokiečių susirinko į parapijos jaunimo namų salę, kur vyko iškilmės. Vyskupą sutiko ir tuoj pat trumpu žodžiu iškilmes pradėjo pobūvio šeimininkas VLB Saaro krašto apylinkės pirmininkas mokyt. A. Palavinskas. Miesto burmistro ir parapijos vardu kalbėjo klebonas Horbach. Jis atsiprašė, kad aukštojo svečio pasveikinti negalėjo atvykti miesto galva. Nurodė, kad lietuviams aplinka nėra svetima - jie čia jau buvo susirinkę Kalėdų eglutės, jie ir ateity čia laukiami svečiai. Šiame krašte lietuviai gali jaustis kaip namie ir drąsiai puoselėti savo tautines tradicijas. Ir vokiečiai nėra vienalyčiai - kiekviena Vokietijos provincija turi savo papročius.

Paskaitą skaitė "Stimme der Freiheit" redaktorius Fr. Fritsch. Jo žodžiais, nereikia per daug galvoti ir kalbėti apie praeitį, bet savo žvilgsnį kreipti į dabartį ir ateitį. Tačiau yra pastovių vertybių, kurios buvo, yra ir bus aktualios ir reikšmingos. Viena jų - tautų ir žmonių apsisprendimo teisė. Ta teise, pirmam pasauliniam karui baigiantis paskelbta JAV-bių prezidento Wilsono, pasinaudojo ir Lietuva ir 1918 pasiskelbė nepriklausoma valstybe. Ta pačia teise po šio karo pasinaudojo Saaro kraštas ir grįžo prie Vokietijos. Laisvo apsisprendimo teisė pasinaudodamos spalvotųjų žmonių gentys Afrikoje ir Azijoje kuria savo nepriklausomas valstybes. Jos pradų taikymas negalės būti ilgai uždelstas ir Rytų Europos tautoms bei žmonėms, jų tarpe ir Lietuvai.

Teisė į tėviškę (Recht auf die Heimat) pasmerkia kiekvieną tremtį, kurios vargus patyrė ir milijonai vokiečių. Teisė į tėviškę laiduoja saugumą politiniams pabėgėliams - jie negali būti ištremiti iš gyvenamo krašto.

Europos apjungimas ir Vokietijos sujungimas negali būti įgyvendinti atskirai be dalyvavimo visų Europos tautų. Tas vyksmas palies ir už gelež. uždangos esančius kraštus. Lietuviai, estai, lenkai, čekai ir kit. komunizmo valdomos tautos taip pat europiečiai.

Lietuviai savo krašte yra nutildyti. Už juos turi kalbėti išeivija. Ji nusikalstų prieš savo tautą, jei tos pareigos neatliktų. Dėkodamas už brandžias paskaitas mintis, mokyt. Palavinskas įteikė redakt. Fritsch'ui dovaną iš Lietuvos - klumpę, papuoštą gintaru.

Vysk. dr. Deksnys vokiškai pastebejo, kad jam lengviau kalbėti lietuviškai, todėl kalbėsiąs gimtąja kalba.

Nurodė, kad švenčiama svarbi šventė. 1918, viską palikę, Lietuvos vyrai stojo į kovą už laisvę. Išgirdę tėvynės šauksmą, kai kurie net seminarijos suolą paliko (gen. Raštikis ir kit.). Tai buvo jaunimas išaugęs vysk. Valančiaus, dr. Kudirkos, Basanavičiaus dvasia. Išreiškė viltį, kad ir babartinis lietuvių jaunimas, sulaukęs nepriklausomos Lietuvos, dirbs jos labui.

Išdėstė, pagrįsdamas statistiniais duomenimis, kokią pažangą yra padarę lietuviai per 20 laisvės metų. Priminė, kad Lietuvos pinigas buvo tokia tvirta valiuta, jog litas buvo kotiruojamas visuose pasaulio bankuose, o sovietų rublis užsieny yra bevertis. Kvietė jaunimą neužmiršti lietuvių kalbos, o kas jos nemoka, išmokti. Prašė tėvus leisti savo vaikus į Vasario 16 gimnaziją. "Turėkime viltį, melskimės ir dirbkime" - baigė savo kalbą vyskupas.

Mokyt. Palavinskas įteikė jam, kaip padėką už pamokančius ir paguodžiančius žodžius, rankų darbo iš Lietuvos gautas užuolaidas ir rankšluostį. Minėjimas baigtas Lietuvos ir Vokietijos himnais.

Po pertraukos Vasario 16 gimnazijos moksleiviai, vadovaujami mokyt. El. Tamošaitienės, išpildė Kairerslauterne ir Schwetzingene rodytą programą, papildytą M. Palavinskaitės deklamuoštu Maironio eilėraščiu "Mano tėvynė" (vokiškai) ir Mindaugo Bielskaus paskambintu Beethoveno "Für Elise".

Saaro krašte romuviečiai pasirodė pirmą kartą. Jie buvo labai nuoširdžiai sutikti ir pavaišinti.

Didelę staigmeną padarė BALTIJOS kvintetas, vėju įvirsdamas į salę. Programoje jis nebuvo atžymėtas. Padainavo "Vyrai, prie jūros!" "Kokiais keliais bekeliaučiau", "Nėverk motinėle, kad jaunas sūnus" ir "Tris dienas, tris naktis" ir, klausytojų labai prašomas, dar pridėjo "Macnus, macnus marių vandenėlis". Vyskupui su palydovais vakare, o romuviečiams naktį išvažiaavus, vietos lietuviai ir baltijiečiai dar ilgai šnekučiavosi prie stiklo alaus ir tvirtesnių gerimėlių.

K a i s e r s l a u t e r n e

vysk.A.L.Deksnyš lankėsi kovo 8. Tėv.dr.Kl.Žalalis nuo ryto klausė išpažinčių. 10,30 val. atvyko ganytojas, kurį pasitiko kun.Br.Liubinas.Pranešė Kaiserslauterno lietuvių parapijos 15 metų istoriją. Mišios laikytos naujausia liturgija. Tikintieji buvo suvažiavę iš plačių apylinkių. Po pamaldų 65 tautiečiai dalyvavo bendruose pietuose, kuriuos paruošė 8593 LS lietuvių kuopos virėjai, vadovaujami kapit.J.Baraso.

Per pietus kalbėjo kuopos vadas maj.J.Venckus ir kun.Br.Liubinas. Pirmasis painformavo svečią apie kuopos gyvenimą. Vysk.Deksnyš papasakojo apie savo pastoracinę veiklą JAV-bėse. Ragino visus laikytis vienybės, lietuvybės ir leisti vaikus į Vasario 16 gimnaziją.

Kovo 9 vysk.A.L.Deksnyš buvo priimtas TRIER'O VYSKUPO DR.BERNHARD STEIN. Ganytoją lydėjo tėv.dr.Kl.Žalalis ir kun.Br.Liubinas. Šeiminkas priėmė svečius labai draugiškai ir vaišino. Parodė didelį supratimą lietuvių tautos ir Bažnyčios reikalų. Pokalbio metu prisiminė savo studijų draugus a.a.vysk.Pr.Ramanauską ir kan.Pr.Venckų.

Kovo 10-tą 10 val. ganytojas aplankė SPEYER'io VYSKUPĄ DR.FRIEDRICH WETTER. Besikalbėdami, prisiminė šeiminko studijų Romoje draugus prof.dr.Juraitį, kun.Albiną Arminą ir šios dienos ganytojo palydovą kun.Liubiną. Dr.Fr.Wetter buvo pažįstamas ir su a.a.vysk.Padolskiu.

Pokalby dalyvavo generalvikaras Erwin Diemer ir sielovadų referentas Johannes Urich.

Vidudienį ganytojas, lydimas kun.Br.Liubino, Weinheimo miesto ligininėje aplankė po eismo nelaimės sveikstantį VLB Valdybos pirmininką inž.J.K.Valiūną, kuris dar tą pačią dieną apleido ligininę.

S c h w e t z i n g e n e

8591 LS lietuvių kuopoje kovo 10 tėv.dr.K.Žalalis turėjo konferenciją ir klausė išpažinčių. Vysk.Deksni 15,30 val. atlydėjo kuopos vado pareigas einantis kapit.J.Račkauskas ir kapel.Br.Liubinas. Abu palydovai pasveikino ganytoją. Vyskupas su tėv.Žalaliu koncelebravo šv.mišias ir pasakė pamokslą apie tikėjimą. Per pamaldas vyrai, palydimi vargonais leit.K.Bendoraičio, gražiai giedojo lietuviškas giesmes. Po pamaldų įvyko vaišės.

Kovo 11-tą 11 val. Saarbrückene vysk.A.L.Deksnyš padarė mandagumo vizitą SAARO KRAŠTO VIDAUS REIKALŲ MINISTERIUI LUDWIG SCHNUR, einančiam ministerio pirmininko pareigas. Ganytoją lydėjo tėv.dr.Kl.Žalalis ir VLB Valdybos reikalų vedėjas J.Lukošius. Vizitą truko 45 min. Sutikimo metu dalyvavo 6 vokiečių laikraščių ir televizijos reporteriai bei fotografai. Visą laiką dalyvavo "Stimme der Freiheit" redaktorius Fr.Fritsch.

Šeiminkas gyvai teiravosi ir ganytojas papasakojo jam apie lietuvių katalikų padėtį tėvynėje ir svetur, apie sunkumus teikiant religinius patarnavimus.

Priėmimui pasibaigus, Saarbrückener Zeitung bendradarbis Karlheinz Schwertner ir Saarbrückener Landeszeitung redaktorius Günter Kleer dar gerą pusvalandį klausinėjo svečius apie lietuvių rodytą ir teberodomą pasipriešinimą sovietinei okupacijai krašte ir užsieny ir k-

- 20 -

V a s a r i o 1 6 g i m n a z i j o j e
kovo 11 - 13 vyko religinio susikaupimo dienos. Katalikams vadova-
vo kun.P.Gavėnas iš Romos, o evangelikams - kun.J.Urdzė iš Bad Go-
desbergo. Katalikų rekolekcijos baigtos kovo 13 iškilmingom mišiom,
kurias laikė Vakarų Europos lietuvių vyskupas dr.A.L.Dekslys.

Abitūros egzaminus laiko 3 abiturientai - Rudolfas Landas, Gintaras
Radionovas ir Antanas Veršelis. Kovo 4 - 10 jie parašė rašomuosius
darbus. Balandžio vidury bus egzaminuojami žodžiu.

Velykų atostogos moksleiviams prasideda kovo 20. Mokslas po Velykų
prasideda balandžio 7.

M i r u s i e j i

J o a n a S P U D I K I E N Ė, VLB Bad Zwischenahno apylinkės narė, mirė
sausio 2. Į amžiną poilsio vietą Bad Zwischenahno kapinėse sausio
6 palydėjo gausus tautiečių būrelis.
Buvo gimusi 1891 balandžio 9 Vilkavišky.

P e t r a s Ž V I N G I L A mirė sausio 14 Aschaffenburgio ligoninėje. Pa-
laidotas sausio 16 Waldaschaft kapinėse. Prieš mirtį du metus buvo
paralyžuotas. Liko našlė vokiečių, 3 dukterys ir sūnus.
Buvo gimęs 1900 birželio mėn. Vokietijon atvyko 1944. Tarnavo dar-
bo kuopose.

K a z y s P A J Ė D A, VLB Darmstadto apylinkės ir 2040 LS kuopos narys
staigiai mirė vasario 7. Buvo gimęs 1908 kovo 8 Pilkėnų kaime, Ro-
kiškio apskr. Paliko brolių Praną, gyv. Lietuvoje.

J u o z a s V I L D Ž I Ū N A S, 47 metų amžiaus, palaidotas vasario 3 Mann-
heime Hauptfriedhof kapinėse. Trumpą laiką tarnavo LS kuopose, vė-
liau dirbo vokiečių ūky.

T o m a s G R U Ž A S, VLB Bad Zwischenahno apylinkės narys, mirė vasa-
rio 6 Oldenburge, Pijaus ligoninėj. Palaidotas vasario 11 Bad Zwi-
schenahno kapinėse. Buvo gimęs 1896 balandžio 2 Juškaičių kaime,
Raseinių apskr. Lietuvoje buvo valstybės tarnautojas.

--- oOo ---

BUVUSIŲ VASARIO 16 GIMNAZIJOS MOKINIŲ SUVAŽIAVIMAS įvyks Sekminių
metu gegužės 16 - 18 Hüttenfelde, Romuvoje.
Smulkesnę programą Jaunimo sekcija praneš vėliau.

--- xXx ---

I N F O R M A C I J O M S l e i s t i a u k o j o :

Dr.med.S.Sereika iš Queirsbacho	120,--DM
kun.Br.Liubinas iš Kaiserslauterno	21,-- "
inž.J.K.Valiūnas iš Bensheimo, diplom.ekon.J.Matulaitis iš Grafenwöhro, Wilh.Klimkeit iš Obermarschachto ir Br. Ka- lendravičius iš Memmingeno po	20,-- "
XY iš Müncheno	14,-- "
M.Panse-Simaniukštytė iš Porz-Wahno	13,-- "
Jadv.Friedrich iš Bremerhaveno, R.Tendzegolskis iš Mann- heimo ir M.Brakienė iš Berlyno po	10,-- "
Trude Bumbulienė iš Berlyno	5,-- "

Ačiū.

VLB VALDYBOJE ROMUVOJE g a l i m a į s i g y t i :

V.Gailiaus vokiečių-lietuvių kalbos žodyną už	DM 15,--
ELTA-PRESSEDIENST išleistų lietuvių grafikų darbų aplanką "	5,--
Hellmanno "Trumpą Lietuvos istoriją" vokiečių kalba už "	8,--

VLB VALDYBOS einam. s-ta - Deutsche Bank, Weinheim
Konto Nr.01/17978